

Izhaja tedensko.
Poština plačana v gotovini.
Uredništvo: Narodni dom,
Tajništvo Narodno-socijalistične stranke. Telef. št. 77.
Inserati po dogovoru.

NOVA PRAVDA

Posamezna številka stane K 1.50.
Upravništvo: Ljubljana, Gradšče 7, levo. Telefon št. 77.
Naročnina: Mesečno 6 kron.
Glasilo NSS v Jugoslaviji.

Poziv krajevnim organizacijam.

Vsem našim somišljenikom!

Stremimo za tem, da si »Novo Pravdo« ne samo pod vsakim pogojem obdržimo, ampak da jo razširimo in dvignemo do one popolnosti, ki jo sedanje razmere zahtevajo. »Nova Pravda« mora postati v najkrajšem času dnevnik — glavno strankino glasilo.

Pričeli smo praznih rok in tako životarimo še danes. Toda to nam ne jemlje poguma. S pomočjo naših naročnikov in somišljenikov hočemo doseči ta cilj.

Zato nujno prosimo:

1. Vsi oni naročniki ki imajo zaostanke na naročnini naj ta dolg takoj poravnajo in se poslužijo položnice, ki jo bodo prejeli. Dolgove moramo in hočemo iztirjati!

2. Vsak naročnik in somišljenik naj nam pridobi vsaj enega ali dva nova naročnika. Zlasti pa polagamo našim krajevnim organizacijam to nalogo na srce.

3. Pobirajo naj se ob vsaki priliki prispevki za tiskovni sklad »Nove Pravde«.

4. V vseh krajih Slovenije naj se nabirajo oglasi za »Novo Pravdo«. — Cena oglasa pri enkratni objavi je sledeča: 4 cm dolga in 2 mm debela vrstica po 2 kroni, pri večkratni objavi primeren popust.

Za vse to zbiranje določimo še poseben

nabiralni teden za »Novo Pravdo«,

ki traja od 14. do 21. avgusta.

Somišljeniki! Storite prav vsi svojo dolžnost in nam takoj javite uspehe!

S tovariškimi pozdravi!

Upravništvo »Nove Pravde«.

Obračun.

Strelji so padli — žrtev je podlegla in sedaj zahtevajo žrtve zopet novih — žrtev.

V beogradski skupščini se odigrava drugi del žaloigre. Od ljudstva izvoljeni poslanci naj se izroče roki pravice; krivi ali nekrivi, kedo to ve? Poslanska imuniteta jih ne ščiti več, odrekli so jim sakrosanktnost tovariši — večina parlamenta.

Imuniteta ščiti poslanca proti samovolji vlade pri izvrševanju njegovih poslanskih funkcij — ne more in ne sme ga pa ščititi, če zaloti roka pravice ljudskega zastopnika na poti zločina.

Toda je li zločinstvo komunističnih poslancev dokazano(?) nima li tu zopet svojih prstov vmes nasilje vladajočih?

Izročitev zahteva justica, ki ima baje polno obtežilnega materiala in dokazil v rokah! In zahtevi pravice se mora ukloniti tudi parlament kot varuh in zaščitnik postave. Ne sme torej staviti nikakih ovir, ki bi oteževale justici objektivno sodno postopanje v svrhu, da se dožene resnica in krivci dovedejo zasluženi kazni. Zato pa bo tudi sveta dolžnost parlamenta, da že danes skrbi za to, da bo dal onim izročeni poslancem, ki nastopajo danes pot neznanе usode in ki jih bo po dovršeni preiskavi izpustila roka pravice s čisto vestjo na svobodo — tudi polno zadoščenje!

Resnične krivce naj doseže zaslužena kazen! S tem, da so izvajali nezakonita nasilja in razdirali s krvjo junakov novo ustanovljeno našo državo, so se pa sami postavili izven zakona — in ne smejo torej tožiti o krivčnosti, ki so jo vendar sami vpostavili in priznali.

Ni pa to naša zadeva — obračuna naj s krivci pravica!

Toda še drug obračun — na katerem smo pa tudi mi neposredno prizadeti!

Zastopniki izkoriščevalcev ljudstva in glavnih povzročiteljev vsega gorja, pod katerim se zvija naša uboga država, so padli do brezvestnih očitkov, da je naša kristalnočista stranka v zvezi s komunisti in njihovim nasiljem — in sedaj zopet pa nam očitajo, da smo glasovali za zakon o zaščiti države in za izročitev krivcev!

Kje je tukaj dvoiličnost in zatajitev načel? Kedo ribari v kalnem? Prinesite dejstva, imenujte osebe!

Govorite sedaj Vi, ki ste edini zakrivali vso bedo, povzročili nezadovoljnost stradajočih in pahnili državo na rob prepada! — Kaj pa ste počeli dve leti v začasnem Narodnem predstavništvu? Kedo pa si je basal žepe z milijoni in izvoznici? — Kaj vam je bila takrat ustava? Hekuba! — Izvoznice in žep — vse!

Kedo je odvrčal delavstvo od naših narodnih vrst, kedo ga je podil v naročje rdeče internacionale? Kedo je tlačil naše zavedno delavstvo v Mariboru, ko so ga napadli od Vas protežirani nemčurski komunisti? Ste li pozabili, da ste glasovali za komunistične kandidate samo, — da onemogočite našega narodnega?

Kedo pa je bil kriv, da dviga danes od Vas zaščiteno nemškutarstvo glavo drzneje nego kedaj poprej?

In germanizacija? Doslednejša nego proslula avstrijska. Importirali ste nam na stotine nepotrebnih kolonistov iz Rajha, ker to dobro dene Vašim žepom! Hočete li dokazov? In Vaši mladinski advokati! Preplavili so deželo z židi in fingiranimi nacijonalizacijami, izročili doslej deviško Slovenijo

čifutskemu velekapitalu — plačilo: perišče delnic in kopa mastnih pravnih zastopstev!

In če prime roka pravice za vrat nemčurskega zabavljača, sovražnika Jugoslavije? — eh, mladinski advokat zagovarja siromaka! Kaj hočete, novac, — kaj državotvornost!

Hočete li še kaj več? Lahko Vam še postrežemo; kajti, mera Vaših hudobij je polna!

Ne mislimo se dosti več pečati z Vami; škoda časa, ki ga rabimo za koristnejše delo.

To pa je bilo treba pribiti radi poštene javnosti in da se do dobra spoznamo in tudi čvrsto ločimo!

Vi pa se zadovoljite z madežem ljudskih krvosesov in s pečatom denuncijanstva in narodnega izdajstva.

In to je sedaj zadeva ljudstva in naša — obračunale pa bodo z Vami volitve!

Jugoslavija.

Oddahnila se je vlada, ko je spravila zakon o zaščiti države kratkim potom pod streho, komuniste pa v luknjo. Sedaj razmišljajo mogofci, kako bi si med seboj razdelili komunistično dedščino. Zato nameravajo mesto izpraznjenih 58 komunističnih poslancev, razpisati nove volitve. Da bo stvar lepše šla, hočejo kandidirati skupen blok radikalov, liberalcev, muslimanov in samostojnežev. Čedna družba: o d l o č e v a l o bo pač ljudstvo.

Mogotcem gredo pa še druge zadeve po glavi. Zakon o zaščiti države imajo, ne vedo pa še dobro, kaj z njim početi. Začeli so se ozirati na okrog in že so opazili novega sovražnika. Kaj ko bi skusili svojo moč nad narodnimi socialisti? I zakaj pa ne? Saj se je tudi slavnoznani junak don Kišot pretepal z mlini na veter. — Pa bo gospodo glava bolela.

Silne preglavice dela državnim krmilarjem Radić. S tem človekom še sedaj ne vedo, pri čem da so. Danes ga razglašajo kot ženija, jutri kot lopova. Končno pa bi ga menda prav tako radi kupili kot muslimane ter bi ga hvalili kot velikega patrijota. Saj bi se še celo naši liberalni kandidati ne branili komunističnih glasov; stvar je namreč takoj drugačna, če opozicionalec s patentpatrijotom vred zabrenka skupno na liro državotvornosti

Ker je parlament končal svoje delo, se odpelje ministrski predsednik g. Pašić na počitnice v inozemstvo. Tudi ostali ministri odidejo na svoja letovišča, ker vročina je v resnici še vedno neznošna.

Pač pa se namerava glasom uradnih vesti vrniti v Beograd prestolonaslednik regent Aleksander, ki se mudi že več tednov v inozemstvu.

Slovenija.

Pozdravni govor pokrajinskega namestnika g. Ivana Hribarja pri sprejemu uradništva. Pri sprejemu je pozdravil bivši predsednik deželne vlade g. dr. Baltič novega pokrajinskega namestnika, nakar je ta odgovoril bistveno sledeče:

Razveselila me je vest, da sem bil v svojih poznih letih poklican na to važno mesto in bom tako mogel v zadnjih letih svojega življenja delovati v dobrobit slovenskega dela našega naroda, kakor tudi sodelovati pri konsolidaciji naše mlade države.

Kot nepristranski šef Vas iskreno pozdravljam! Vidim pred seboj le mlade gospode in zagotavljam vas, da boste imeli pri meni vsi dovolj zaslonbe in lahko vam bom vsem skrbni oče.

Ustavo imamo in hočem, da se ta spoštuje. Nedopustno je rovariti proti njej, ker le na njenem temelju je mogoče uspešno in pozitivno delo, ki naj ustvari našo državo na znotraj in na zunaj moderno in krepko. Že se oglašajo glasovi za revizijo ustave. Priznavam, da ima vsak državljani pravico delovati na njeno spremembo. A to mora biti le ustavnim potom. Le zakon in pravo morejo biti merilo dela v tem smislu. Zato pa je poklican edino parlament, da spremeni oziroma dopolni sedanjo ustavo. Vsaka stranka je upravičena, da po svojih zastopnikih pri tem delu sodeluje.

Gospodje kolegi! Na Vas kot upravni uradniki se obračam v prvi vrsti. Od Vas zavisi procvit naše države. Pomnite, da pod režimom bivše Avstrije Vas ne bi bilo v tej dvorani. Orožje naših bratov Srbov, dobrovoljcev in pomoč naših zaveznikov so nas rešili. Njim gre zahvala, da odločujete sedaj Vi v isti palači, v

kateri so prej vladali ljudje tuji nam po jeziku in krvi in sovražni našemu narodu.

Zavedajte se g. kolegi, da smo v demokratični državi. Ne smejo Vam več biti za vzgled staroavstrijske uradniške metode. Vaše delo mora biti res narodno in res demokratično. Zato hočem, da se tega dobro zavedate in imate vedno pred očmi svoj narod.

Točnost v uradu bodi prva točka Vašega uradovanja. Predpisane so Vam uradne ure in v tem času bodite na razpolago strankam, s katerimi morate biti uljudni. Osebne simpatije ne smejo biti merilo Vašega postopanja, ampak pravica. Pri takem načinu uradovanja bo narod zadobil zaupanje do Vas, do celokupne uprave in do naše edinstvene države.

Naj se pri koncu še spomnim onega, kateri je v toliki meri pripomogel do oslobojenja našega naroda. Naš sivolasi kralj Peter, človek naše krvi, je z največjo požrtvovalnostjo daroval svoje delo odrešenju celokupnega našega naroda. Naš mladi prestolonaslednik Aleksander je že na bojišču dokazal, da pojmuje dušo svojega naroda pa tudi po vojnem času čutil je vedno narodno in demokratično. Zato zakličem obema v tem trenutku krepki »Živijo«.

Službeno potovanje kraljevega namestnika g. Ivana Hribarja po Sloveniji se vrši od 4. t. m. do prilično srede meseca. Obiskal bo vse važnejše kraje cele naše ožje domovine.

Zaprisego voditeljev in načelnikov uradov je izvršil dne 2. t. m. v navzočnosti kraljevega namestnika kanonik Sušnik.

Prvobornik primorskih Slovencev in diplomatskem zastopniku naše države na konferencah v Parizu in Rimu je odrekel bivši poverjenik Ribnikar pravico do stanovanja, češ, da nima v Ljubljani ničesar iskati, ker do ljubljanskih stanovanj imajo pravico v prvi vrsti osebe, ki morajo bivati tukaj iz državnih interesov.

Ljubljanski magistrat je dal na lastne stroške prezidati in inštalirati stanovanje iz 5 sob itd. in dobe to stanovanje — mestni uslužbenci? — Kaj še! Dobi ga nemški general v. p. Kleinschrott za 3 osebe v 5 sobah. — Ali iz državnih interesov? Gospodje, čemu pa niste poslali na rimsko konferenco Kleinschrotta?

Hinavščina. Do tal se danes zopet klanjajo in hlinijo g. kraljevemu namestniku Hribarju oni ljudje, ki so ga svoječasno iztisnili iz strankinih organizacij, sramotno zapustili, ko ga je Avstrija kruto preganjala — in ki so končno po prevratu preprečili izvolitev g. Hribarja predsednikom Narodne vlade z najodurnejšimi sredstvi.

Dveletnico osvoboditve Prekmurja priredijo naši vrli Prekmurci v dneh 13. do 15. avgusta v vseh

večjih krajih njihove deželice. Hočejo manifestirati ne le za ohranitev dosedanje meje, temveč tudi za priklopitev 20.000 neodrešenih prekmurskih Slovencev, ki ječe še vedno pod madžarsko strahovlado. Dolžnost Slovencev iz ostalih slovenskih pokrajin pa je, da prireditve prekmurskih bratov v najobilnejšem številu posetijo.

Kocenova slavnost se bo praznovala dne 7. t. m. na Ponikvi, kjer se odkrije spominska plošča svetovno-znanemu učenjaku, ki je ponesel čast našega imena v širni svet. Zlasti učiteljstvo in dijaštvo naj se te stoletnice v obilnem številu udeležita.

Aljažov jubilej. Dne 25. julija je obhajal g. Jakob Aljaž, župnik na Dovjem svoj zlatomašni jubilej. Na polju glasbe kakor tudi na polju turistik si je pridobil ta kulturni delavec nevenljivih zaslug in mislimo, da mu k redkemu jubileju ne moremo bolje čestitati, nego da želimo našemu narodu še prav veliko njemu enakih mož.

Etbin Kristan, voditelj soc. dem. stranke in narodni predstavnik se namerava glasom časopisnih vesti baje povrniti v Ameriko.

Slovanski svet.

Rusija trpi strahovit glad. Zasluga boljševiškega gospodarstva, ki je še slabše nego bivše caristično pa je, da je spravilo isto Rusijo na rob propada, milijone ljudi pa v smrt

radi lakote. Ljudstvo se buni, milijoni kmetov korakajo proti Moskvi — Trocky pa pripravlja baje nove vojne pohode.

Zasužnjena domovina.

Popolnoma uničena posestva za časa volitev v Istri.

1. v Mačkovljah pri Kopru: hiša Andreja Šturman od Antona, Matija Smotlak p. Matija, Petra Tul pok. Petra in občinska hiša.)

(Pri napadu na to vas so bili fašisti od ljudstva odbiti, toda vrnilo so se v spremstvu vojakov in zapalili imenovane hiše.)

2. V vasi Cezari pri Kopru 7 hiš sledečih posestnikov: Vatovac Josipa pok. Jakoba, Bordon Antona pok. Ivan in brata Ivana, Vatovac Jos. pok. Andreja Valenčič pok. Valentina, Vatovac Lovra p. Ivana, Vatovac Andreja pok. Andreja in Antona Sosić pok. Martina.

3. V vaseh na oprtaljskem Krašu, okraj Motovnu 3 hiše in sicer:

Ivanu Kmet pok. Ivana »vrtičar«, Šorgo Josipa, pok. Antona, Mateja Vesnaver p. Ivana »Fabrič« iz Škofij. Nadalje so popolnoma uničili hišo Antona Tončiča Cekin-Zrenj, in mu iztočil 25 htl vina.

4. V vasi Pajar in Heraki 3 hiše: Luković Gašperja, Herak Antona, Kate udove Radovič. To so storili fašisti iz Poreča.

Isti fašisti so zapalili hišo Andrijašič Josipa pok. Josipa iz Črnega Kala pri Kopru.

5. V Buzetu so zapalili hlev in opustošili hišo Frana Flego fašistibegunci iz Dalmacije.

Annunzio zopet straši. Priti hoče baje zopet na Reko in preprečiti izročitev baroške luke Jugoslovanom.

Podlistek.

P. v.

Sedem let je preteklo baš te dni! V stari Avstriji je razbesnela vojna furija, počeli so se pogromi, poboji, justifikacije in postavilo se je naše ljudi izven zakona.

Kedo je mislil takrat od danes na jutri?

In zacvetelo je denuncijanstvo Šusteršičevih kreatur; brat je izdajal brata, mati sina. Judežev pečat bo vtisnila zgodovina na čelo teh Efiijaltov!

In kedo si je drznil misliti takrat, da se utegne isto ponoviti čez sedem let?

Čez sedem let pa vse prav pride; tudi — »p. v.«

Da doživeli smo ga mi ta p. v. mi Narodni socialisti, najmlajša stranka z najčistejšim praporom, na katerem bleste gesla: »**Za narodno jedinstvo — za socialno pravičnost.**«

Eh brate, čemu pa taka gesla! Ne veš li, da si zadel z njimi v srce velekapitalističnega brezdomovca, izkoriščevalca bednih in zatiranih?

In zatorej anathema!

Zadelo nas je prokletstvo mladinskih oboževalcev zlatega teleta, ljudi ki so pozabili na narodov blagor in ki so v svoji prepotenci razbili celo zadnje ostanke častitljive njihove stare stranke.

Oligarhi so sedli na visok sodnji stol in proglasili brez razprave nad stranko Narodnih socialistov preki sod. Obznanilo za voditelje — p. v. za ostale pristaše.

Da lep je ta p. v. in kedo bi ga ne bil vesel? Saj vemo, da so tu še avstrijski policaji in še bolj avstrijski njihovih gospodarji. Torej bo šlo gospodje, — kar poskusimo — prakse je dovolj!

Toda kje sta pa obtoženec, — in kje eksekutor?

Eksekutor — obenem sodnik — alias sedem tiranov, čepi v mišji luknji, snuje zle načrte ter išče plačane duše, ki bi eksekucijo tudi v resnici izvršila. Pium desiderium!

In obtoženec? — vedrega čela si je zavihal rokave nad komolcem, zahvalil Boga za krepke mišice in zdajci bo — pogazil denuncijanstvo, — p. v. efijalstvo in vseh sedmero tiranov.

In konec bo zopet zloglasnega p. v. — natačno čez sedem let.

Svetovni pregled.

Madžari so vedno enaki. Kljub trianonskemu miru se še vedno obotavljajo Avstriji izročiti odkazane ji obmejne kraje. Na tihem se temeljito oborožujejo in pri tem trdovratno snujejo povratek Habsburgovcev. Nekoliko madžarske trimoglavosti bi tudi nam v zadevah zunanje politike ne škodovalo.

Madžarska nesramnost. Madžari pripravljali vpad v Prekmurje. Prijeti madžarski vohuni. Dne 19. m. m. so postavili Madžari na mostu med Kotoribo in Mura-Kereszturom zasede, kjer so čakali z oddelkom konjenice, oddelkom pehote in dvema strojnicama, da bi prijeli zaupnika zagrebške komande mesta Hajdukovića in Godlerja, ki sta poizvedovala in zasledovala madžarske vohune v Medjimurju in Prekmurju, kjer so Madžari pripravljali vpad za poslovanja ententne komisije za razmejitev z Avstrijo. Zaupnikoma se je tudi posrečilo prijeti vse te vohune, od katerih so nekateri bili že po dve leti v madžarski službi. Madžari so raditega razpisali za prijete nekaterih naših organov nagrado 50.000 kron. Eden izmed madžarskih agitatorjev, po imenu Kukac, je pre-

šel z oddelkom vojakov demarkacijsko črto z namenom, prijeti na našem ozemlju nekatere naše organe, s katerimi so skušali na lokav način baje stopiti v pogajanja. Pri tem pa so naleteli na našo stražo, pri kateri se je nahajal preoblečen tudi Hajduković. Madžarskega agitatorja Kukaca so naši takoj ustrelili, medtem ko so ostali madžarski vojaki pobegnili preko meje. Znani vohun Schneeweiss, tajnik izsledoval. častnika stotnika Kiralyja, ki je na nasprotni strani čakal s konjenico, da bi v primernem trenutku priskočil na pomoč, je istotako pobegnil, ko je videl, da njegovi beže. Pri ubitem vohunu so našli vohunsko legitimacijo, ki mu je služila pri prehodu preko meje.

Avstrija kaže svojo beračijo celemu svetu in se prav nič ne sramuje živeti od miloščine zaničevanih sovražnikov. Zato pa se tem ošabnejše obnaša v vprašanih, kjer imajo tudi Jugoslovani svojo besedo. Koroški deželni zbor, ki ne pozna Slovencev, zadeva vlaka Špilje—Ljutomer, Radgona itd. so zadeve, glede katere se bo treba še pomeniti z našim severnim premagancem.

KOSTA VOJANOVIČ:

Narodnost in mednarodnost.

»Naprej« od 23. jul. je ponatisnil iz »Proletarca« nekaj aforizmov na naslov narodnih socialistov. V apodiktivnih trditvah pa je toliko logičnih nasprotstev in napačnih izvajanj, da globlje mislečega človeka naravnost silijo k razmišljanju in odgovoru. Clankar je očito hotel dokazati upravičenost mednarodnega socializma, a je najbrž nevede prinesel dokaz logično eksistenco nacionalizma in socializma.

Kako napačno pojmovanje o narodnosti vlada celo med našimi politiki, je razvidno od zadnjega stavka: »Ako ne sovražim človeka zaradi njegovih las ali zaradi njegovega nosu, zakaj naj ga sovražim zaradi jezika?« Jezik in narodnost, da bi bila identična! To je vulgarno pojmovanje na rodnosti, ki je žal razširjeno med širokimi sloji in tudi med polizobraženstvom. Odtod potem izvirajo vse napačne trditve in iz njih nezmisljena izvajanja. Jezik, govornica, je le zunanji znak tega ali onega naroda, ki še nikakor ne ustvarja narodnosti. Narodnost je rezultanta mnogih komponent. Vzemimo umetnost, ki je del in sicer prevažen del narodnosti. Ali si more kdo le misliti narodnost starega Grka brez njegovih upodablajočih umetnikov, njegovga Homerja, Sofokleja ali celo Demostena. Abstrahirajte vse to, in grška narodnost izgine kakor sneg v pomladanskem solncu. Le odmislite si vsa klasična dela Rimljanov, njihovo državotvorno silo, ki daje še danes podlago našemu državnopravnemu naziranju. Ne mislite več o nacionalnih igrah in njihovem verskem kultu — koliko pa še ostane sledu o antičnih narodih. Slično bi lahko pokazali na Arabce in Mavre, sami narodi z visoko kulturno potenco, ki nam danes kot narodnost ne govorijo s svojim jezikom, ampak le s svojimi kulturnimi vrednotami. Michelangelo, Rafael in drugi so postali z umetniško silo reprezentanti svojega naroda. Vzemimo moderni svet. Kaj je Rusija brez Tolstega, Turgenjava, Dostojevskija, Gorkija ali Vereščagina. S svojim silnim duhom, ki je specifično ruski nacionalni, govorijo ostalemu svetu. Nemčijo vidimo samo v njeni filozofski globini in silnem organizatoričnem delu, Anglijo pa v njeni trgovsko-ekonomski veličini. Pa tudi jezik sam ni mrtva znamka za človeško misel ali besedo. Kdor je le nekoliko čul o postanku besede, ve, da je v njeni zgodovini nanizanega polno narodovega simbolizma, njegovega mišljenja in naziranja. Historično jezikoslovje je najboljša priča, da je že v otroški dobi človeštva obstajala ve-

lika diferenca, ker je vsaka skupina ljudi iz drugega vidika ustvarjala besede. Zato nacionalizem ni umetna tvorba, ampak je že od vsega početka podana v človeški naravi, ki se potem spreminja po vplivu okolice. S tega stališča je tedaj mednarodnost nekaj absurdnega in v smislu, da bi internacionalizem mogel kedaj absorbirati narodnost, tudi nekaj utopističnega in sicer ravno zato, ker narodnost ni samo jezik, ampak produkt jezikovnih, kulturnih, verskih, ekonomskih in drugih činiteljev. Vzgoja vseh teh sil v zmislu narodovih tradicij, je nacionalno delo kat eksohen, delo za dobrobit vsega človeštva in le s tega stališča je pojmiti mednarodnost. Nismo še čuli o različnih narodih srednje Azije ali Afrike, če tudi govorijo svojo govornico, a niso znali razviti svojih značilno narodnih lastnosti.

Mednarodnost je naravna nasprotnica enakopravnosti. Imperijalistična Anglija ne širi po svojih kolonijah nacionalizma in vlada tam povsod mednarodnot, a je zato nevarna, ker izrablja vse moči slabejšega. Le nacionalna diferenciacija do popolne vzgoje vseh narodnih sil pri vseh narodih more nekoč voditi do tiste mednarodnosti, ki bo vsakemu narodu dooločila tisto mesto, ki mu pripada po zmognosti, sposobnosti in delavnosti.

Do danes je zlasti socialna demokracija nosila prapor mednarodnosti, ki se je v svetovni vojni popolnoma zlomil iz naravnega razloga, ker je nacionalizem začrtan v človeški naravi. Socialistična zborovanja po vseh krajih (glej Moskvo) dokazuje, da tudi najradikalnejši socializem teh nasprotstev nikoli ne bo izenačil. Angleški delavec bo vedno nekaj drugega, kakor ruski ali francoski, ameriški in italijanski, ker je pač vsak otrok svoje okolice in svojih razmer.

Internationalizem je fantom in utopija ter more danes služiti le še zavestni politični demagogiji. Na socialni demokraciji je, da revidira svoj preživeli program in ga prilagodi naravnim zakonom človeške duševnosti. Nobena stranka danes ne more živeti brez načelne narodnosti. Mednarodnost ima le ta pomen, da mednarodni stiki in zborovanja lahko ublažijo formo medsebojnega tekmovanja in življenja narodov. Na narodih samili pa je, da vzgojijo svoje sile in si uredijo razmere v svoji notranjosti in do svojih sosedov. Dovršena diferenciacija je pot do pravičnega internacionalizma.

Narodnost je naravni postulat današnjega človeka in upravičen ter potreben še zlasti vsaki nacionalni državi. Jugoslovani bodo toliko vredni v mednarodnem razmerju, kolikor narodnostnih vrednot bomo ustvarili.

Pomenki.

Denuncijantom! Sédite prijatelji krog mize, pogledite si globoko v potuhnjene oči in kdor izmed vas ne zardi do ušes, je pač do skrajnosti demoraliziran.

L'état c'est moi! — Država smo mi! — I kdo pa? — Državotvorni socialisti na Miklošičevi cesti!

Sneg mora biti črn! — Tako hočejo odslej oligarhi iz delniške tiskarne. — NSS mora biti komunistična! — iz istih razlogov.

Politična šola. Glasovati proti ustavi se še ne pravi glasovati za avtonomijo.

Razgovor: JDS: Vi NSS ste s klerikalci v zvezi — sploh pa ste sami klerikalci.

NSS: Eh, kako to brate?

JDS: Ker jih pustite v Vašem časopisu pri miru, ker jih sploh nikdar ne napadate.

NSS: Glej brate, ali bom pretepal tretjega zato, ker mi daješ ti zausnice?

JDS: Veš, avtonomisti ste pa prav gotovo!

NSS: No?

JDS: Ker se je potegoval Vaš Brandner za samoupravo Slovenije!

NSS: Z Bogom! (hiti proč).

JDS: Ste pa komunisti! — oh sedaj pa že vem! komunisti ste, komunisti, i. t. d. ...

Zivinozdravniku: Le čevlje sodi naj — kopitar!

Izvestnim žurnalistom: Boljše uvodnike nego vi piše »Bogoljub«, boljše gospodarske članke »Gostliničar«, še bolj zavratno zabadati je znal Rinaldo Rinaldini — in še bolj spretno obrekovati znajo tercijalke. Pustite torej kšeft, za katerega ste nesposobni.

Kapitalizem. Kapital še ni kapitalizem. Kapitalizem je zloraba kapitala v svrhu zadovoljitve lastnih požrešnih in v svrhu izsesavanja izmozganega trpina.

Razoroževanje: Konec vseh vojsk? I kaj pak! — Kadar proti razbojniškom ne bo treba več žandarjev — kadar se kmeta ne bosta več pravdala za ped zemlje ali staro češpljo — kadar ne bo več davil brat brata ali sin zabodel mater — tedaj prijatelj bom tudi jaz prepričan o koncu vseh vojsk.

Bistvo in namen kapitalističnih družb.

Zivimo v težki dobi neznosnih življenjskih in političnih razmer. Da se v obrambo proti tem razmeram lažje organiziramo in povzročitelje sedanjega družabnega in gospodarskega zla do dobra spoznamo, je naša prva naloga, da spoznamo organizacijo našega najhujšega nasprotnika, njegova sredstva in njegove metode, ki se jih poslužuje pri izkoriščanju širokih delavskih plastí.

Zgodovina nam bilježi že dovolj pokretov, v katerih se je skušalo bedno in zatirano človeštvo otresti kapitalističnih pijavk. Zalibog pa so se takih pokretov polastili vedno elementi, ki so ljudsko bedo zlorabili — v času nevarnosti pa odnesli pete na varno.

Zadnjič smo ugotovili, da se z nasilnimi in brezglavimi metodami, kakršnih se poslužuje komunizem, nikakor ne da doseči uspehov in da so edina sredstva v boju proti kapitalističnemu nasilju trdna organizacija z jasno določenimi smernicami in smotrenim delom.

Danes pa skušamo podati čitateljem vpogled v silno organizacijo in pogubonosno delovanje velekapitalističnih družb, to je glavnega krivca vse današnje socialne mizerije. Če je že komunizem kot državi nevarno zlo vse obsodbe vreden pojav, ki ga je treba brezobzirno zatreti, bi se moralo

storiti isto s tem večjo opravičenostjo z velekapitalizmom. Kajti ta je oče in povzročitelj komunizma.

Naša naloga bo torej, da zavedne jugoslovanske delavne mase organiziramo v skupno bojno črto. Sovražnika se da pa z vspehom napadati le tedaj, če se do dobra spozna njegove postojanke, njegove bojne metode in tudi — njegove slabosti.

V ta namen naj služijo sledeča razmotrivanja:

Prav po pravici se pogosto opozarja na to, kako napačno je, če se, kar je sploh navadno, mešajo pojmi »karteli, ringi, trusti, corners« itd. in rabijo kot popolnoma enakovredni.

V naslednjem hočemo poskusiti razlogo teh organizacij v narodnogospodarskem, privatnogospodarskem in pravnem oziru, kolikor se to da napraviti v kratkem članku.

Karteli so proste zveze podjetnikov, ki ostanejo sicer samostojni, v ta namen, da si monopolizirajo trg. Karteli so naravna posledica hudega konkurenčnega boja v moderni veleindustriji in rudokopstvu. Tekmovanje traja navadno tako dolgo, dokler imajo tekmovalci še dobiček; kakor hitro pa konkurenca ne nese več dobička, se popolnoma obrne in izpremeni v zvezo. »Konkurenca ubija konkurenco«, iz nje nastajajo karteli ali po domače povedano dva, ki sta prej delala eden proti drugemu, se spravita in delata skupno.

Če so vsa podjetja v enem kartelu, potem je namen dosežen in kartel gospodari neomejeno na trgu. Pri mnogih kartelih pa tega ni, ker imajo takozvane »outsiders« (zunaj stoječe).

A nele trg, ampak tudi delavci postanejo odvisni od moči, ki skrbi in varuje večkrat brezobzirno le svojo lastno korist. In proti temu dvema največjima gospodarskima škodama nas varujejo deloma delavske zveze, državna kartelna postava, nekoliko tudi konzumne zveze.

Ker beseda o zvezah delojemalcev ne spada sem in so zveze kupovalcev (konzumi), ki se navadno zelo težko osnujejo, preslabe, nam je treba govoriti le o kartelni postavodaji.

Avstrijska vlada se je že pečala l. 1911 z osnutkom kartelne postave. Dotodaj so spadali karteli pod »koalicijsko (društveno) postavo iz leta 1870«, ki take družbe načeloma dovoljuje. Karteli za zvišanje cen na škodo občinstva torej niso kaznjivi, a so pravno brez moči, ker jim država ne da pomoči, da bi uveljavili svoje zahteve. Taki karteli trajajo torej le tako dolgo, kakor dolgo traja dobra volja onih, ki so sklenili pogodbo. V slabih časih nastenejo, če pa so tržne razmere ugodne in kartelne cene visoke, razpadejo ali na ta način, da se kako kartelirano podjetje zadovolji z manjšim dobičkom, ali pa da izstopi iz kartela, da bi si z nižjimi cenami razširilo svoj promet. Pogodbe, ki so nasprotne dobrim šegam, na primer karteli, ki določajo najmanjšo mezdó, so bili v Avstriji tudi prepovedani.

Navadno se pri kartelih določi po pogodbi cena; to je glavno bistvo vseh kartelov. Ali pa se določijo druge stvari, na primer roki plačil in roki dobave (v tekstilni industriji), ali pa velikost, oziroma omejitev produkcije (bombaževe predilnice), razdelitev prodajnih okolišev med člane kartela, nadalje skupna prevzema naročil in njih oddaja med člane po določenem razmerju itd.

V tej zadnji obliki kartela, pri kateri je pravzaprav posamezni podjetnik le še pravno samostojen, imamo prehod k fuziji (združitvi) večjega števila podjetij v eno družbo. Narodno-gospodarski dobiček takih fuzij je v tem, da so produkcijski stroški cenejši. Podjetje ki je v taki fuziji ali-družbi, uživa vse prednosti in ugodnosti velikih obratov v večji meri. Če se izvrši taka fuzija, se tvornice v krajih, kjer so produkcijske razmere (dobava surovin, cenih delavskih moči, promet i. t. d.) neugodne, opustijo in priklopijo tvornicam v ugodnih razmerah. Tako je n. pr. Whiskytrust, ena taka družba, v katero je stopilo 80 fabrik, takoj zaprla 68.*

* Glej Lichmann: Kartelle und Trusts, 2. Auflage. Stuttgart 1910. — Zelo lahko umljiva, zanimiva in poučna knjižica.

Mnogo narodno-gospodarske škode so naredili trusti, pred vsem ogromna ameriška podjetja, ki so nastala vsled fuzije. Trustom precej podobne so takozvane »Holding Companies« ali kontrolne družbe, ki imajo vse ali vsaj večino akcij enakih podjetij.

Trust, ki dela vedno na to, da bi si monopoliziral na vsem svetu produkcijo petroleja, pred vsem pa njega prodajo, je takozvana Standard Oil Company. Rockefeller, duša tega trusta, je bil brezobziren v zasledovanju tega cilja. Najprej je dosegel za svoje rafinerije pri železnicah visoke odškodnine za vožnine in je tako laže uničil konkurenčne rafinerije. Kot edini razpošiljalec petroleja se je sedaj obrnil proti železnicam, povzročil konkurenco pri tarifih in spravil stvar tako daleč, da železnice niso petroleja vozile samo brezplačno, ampak da so dajale še denar za to. V takih razmerah se je lahko polastil železnic kakor tudi cevi in s tem je dobil tudi producente surovega olja v roke; če so hoteli ti svoje olje poslati drugim rafinerijam, potem ga kratkoma ni prevzel za vozno blago. Ko si je podvrgel na ta način produkcijo petroleja, je trust monopoliziral tudi trgovino s petrolejem in sicer najprej v Severni in Južni Ameriki, potem z različno imenovanimi družbami, ki so se v ta namen osnovali (Vacuum Oil Co.) v raznih delih Evrope, nadalje v Avstraliji, Južni Afriki, itd. Da bi bil tudi glede pošiljanja preko morja neodvisen, je trust dal napraviti posebne vozove in ladje ter je na ta način uničil zelo razširjeno in cvetoče prevajanje petroleja z jadrnicami. L. 1903 je znašalo Rockefellerjevo premoženje približno 1000 milijonov dololarjev (Sondorfer, Technik des Welthandels), po naše blizu 5000 milijonov kron predvojne valute.

Njegova družba ima 480 milijonov kron kapitala in je s tem kapitalom l. 1907 baje dosegla 420 milijonov kron dobička. Vsakoletni dobiček pa so mnogo večji do dividenda, ki kaže navadno 40 do 50 odstotkov. Kapital, ki ga ne potrebujejo za svoj Oil Trust, rabijo voditelji trusta v drugih industrijah in podjetjih. Med drugim imajo velik del vsega svetovnega bakra v rokah.

Trusti služijo navadno samo in edino privatni koristi. Velikanski dobički večkrat 20 do 40 odstotkov prvotno izdanih efekt, prećenitve pridobljenih podjetij, podkupovanje in goljufije v velikem štílu, špekulacije najrazličnejše vrste, vse to je požrlo mnogo prihrankov ljudi, ki so hoteli postati brez truda milijonarji.

Trusti in kapital močno vplivajo na politične razmere Amerike. Postave proti trustom se sicer vedno obljublajo, a ne pridejo nikdar.

V Evropi tako velikanski podjetij kakor so ameriški trusti, ne poznamo. Tudi bi država lahko njih ustanovitev preprečila s tem, da bi jim ne dala koncesije. Po § 247. avstr. trg. zak. je treba za ustanovitev kake nove akcijske družbe, (ki bi se v tem slučaju morala ustvariti s fuzijo), državnega dovoljenja.

Po tem kratkem pregledu trustov si moramo ogledati vedno škodljive corners in ringe. To so družbe, ki jim je edini namen špekulacija; te družbe pokupijo vse na dnevnem trgu razpoložljivo blago vsakoršne vrste z namenom, da ga po najvišjih cenah vržejo na trg.

Kmetijstvo za take vrste podjetij ni primerno polje, ker je število producentov zelo veliko, ker so obrati različni in različna produkcija. Vendar ima tudi združitve v kmetijstvu velike naloge. Tukaj se mora organizacija bolj ko kje drugje začeti v malem in počasi napredovati; potrebno pa je trdno jedro, kakor neupogljiva volja ameriških milijarderov, okoli katerega se vse zbira. Še bolj pa kot za kmetijstvo pa velja to za združne organizacije malega človeka — konzumenta. Delavec, uradnik, mali obrtnik so navezani le na samopomoč, to je na zadruge, združne zveze itd. Dokler si s smotrenim delom in trdno organizacijo ne ustvarijo pozicij, ki bodo v premissljenem boju lahko z uspehom

kljubovale izkoriščevanju velekapitala, — dotlej bodo ostali pač sužnji izkoriščevalcev — in to po lastni krivdi.

Naša naloga pa bodi, da si take pozicije ustvarimo.

Strokovni pregled.

Slovenski delavci v jeklarni v Guštanju so v strahu, da bodo odpuščeni. Oni pa tudi vedo, zakaj podjetje hira. Obrnili so se s skupnim pismom na nekega delavskega voditelja izven Koroške, kateremu pišejo: »Slovenski delavci Vas v imenu svojih otrok prosimo, da ne bomo odpuščeni. Mi ne moremo iti v Nemško Avstrijo, ker nismo za njo delovali. Vidimo dovolj na slovenskih fantih, kako se jim tam godi. Nasprotniki pa se norčujejo iz njih, češ, prej so jih vlačili okrog, sedaj pa so na cesto vrženi. Nemčurji pa gredo čez mejo in dobijo tam takoj delo in zaslužek. Nas, ki smo glasovali za Jugoslavijo, imajo tam preko vse zapisane. Da pa dela ni (v jeklarni), nismo mi krivi, ampak tisti, ki delajo nem. propagando, da bi bilo pri nas zopet vse nemško. Kaj pomagaj, če gredo slovenski možje v Ljubljano k vladi, ko pa ostanejo glavni krivci prikriti. Vlada vendar ne more nikogar prisiliti, da bi odjemal tako rafudo (izkažene izdelke). Pokličite stare delavce Slovence k sebi, pa jih izprašajte, kako se je delalo poprej in kako se dela sedaj in kdo je kriv neuspehov. Zakaj bi si mogli mi iskati kruha v tujem sovražnem nam kraju, kateri smo bili in smo tu zadovoljni. Tisti pa, ki so zabavljali čez državo in narodne delavce zbadali, se tukaj šopirijo. (To pismo marsikaj osvetljuje v zadnjem našem gospodarskem članku »Zakaj jeklarna v Guštanju peša«, obenem pa je jasen migljaj, kako naj postopa preiskovalna komisija, ako hočejo merodajni faktorji sploh rešiti to važno podjetje in ohraniti obstoj stotinam slovenskih rodbin. Op. ured.)

Domove za rokodelske vajence namerava ustanoviti vlada v vseh večjih krajih države; snujejo se načrti.

Orožnikom se zvišajo službeni prejemki in sicer se zvišajo draginjske doklade za naše kraje na 400 dinarjev mesečno, za družinske člane pa po 4 dinarje dnevno; temeljne plače ostanejo. Pač pa dobe orožniki nove praktične uniforme.

Gospodarstvo.

Padec naše valute v Curihu in posledice. Naša valuta je pričela v Curihu rapidno in konsekventno padati. Zdi se vendarle, da v inozemstvu po dogodkih zadnjih dni le nočejo imeti zaupanja v konsolidacijo naše države. Tako daleč so privedli državo naši demokrati ...

Naša krona notira v Curihu 3:40 centime. Od 4 centimov je padla v kratkem za 0:60 centimov, tako približno, kakor je notirala nemško-avstrijska krona lansko leto v Curihu. Vse zapadne valute so se dvignile, ravnotako tudi nemška marka in čehoslovaška krona. Curih notira danes v Zagrebu 28.75, ko je še pred dobrim mesecem stal na 21. — Napoleondori so se dvignili od 400 K pred enim mesecem na 586 K. London je zrastel na 621. — Newyork od 120 (pred enim mesecem na 172. — Dolarji pa od 116 na 170:50 K. — Pariz pa na 13:30 K. Češkoslovaška krona se je dvignila od 186 na 221 K. Berlin pa 220, medtem ko se ga je še pred dvema tednoma dobilo po 200.

In naša valuta pada dalje. Posledice se že kažejo. Nastalo je silno povpraševanje po blagu. Cene so se že dvignile. To opažamo že danes pri sladkorju in pa pri manufakturnem blagu. Amerika ne more danes konkurirati več vsled visokega kurza dolarja s češkoslovaškim sladkornim trgom.

Pred dvema mesecema je poskušala Narodna banka — toda samo eno popoldne — obustaviti padanje našega denarja. Njen poskus se je klavrno ponesrečil. Danes se naša

devizna centrala in z njo Narodna banka ne upata več na junački mejdan, ampak prepuščata naš dinar svoji usodi.

Cene rapidno padajo, tako poročajo italijanski listi iz Primorja in cele Italije. Trgovci so primorani prodajati v izgubo, samo da se iznebijo nakupičenega blaga. Pri tej priložnosti se poroča, da so na Angleškem padle cene povprečno za 40 odstotkov. Tudi v Nemčiji že padajo cene, ravnotako na Ogrskem. V Avstriji se opaža stagnacija glede predilniških materialov, ki vpliva dozdalej samo še na trgovino en gros; pričakovati pa je, da se bo kmalu poznala tudi pri drobni prodaji. Položaj tekstilnega trga v Jugoslaviji je za italijanski eksport ravnotako neugoden. Italijanski trgovci so primorani, da izpraznijo svoje prevelike zaloge, da pošiljajo blago v Jugoslavijo, dovoljujoč kredit za 6 mesecev ali pa jih dajo na kontokorent v komisijo. **Padca blagovnih cen pa mi zaradi vedno večje vrednosti tujega denarja napram našemu ne občutimo, ker je razlika med našo in tujo valuto mnogo večja kakor pa znižanje blagovnih cen.**

Dopisi.

Šoštanj. Dne 14. avgusta t. l. se vrši celjski župni izlet v Šoštanju uvažuje njegovo lego nedaleč Koroške in potrebo vzpodbuje narodno še precej mlačnega pod uplivom »mednarodnih« socializmov stoječega številnega industrijskega delavstva. Ker so ti razlogi tehtni in je treba baš obmejno ljudstvo vzgajati in pripravljati za veliko neizogibno nalogo zopetnega zavojevanja nam uropane slovenske Koroške — pridite najboljši narodni vzgojitelji — Sokoli in vlecite narod iz blata sebičnosti v uzorne višave narodne požrtvovalnosti! — Ugodne zveze vlakov. Odhod posebnega vlaka iz Celja ob 12^{1/2} uri. Društva se naprošajo, da vrnejo čimprej izpolnjene vprašalne pole!

Neverjetna predrznost. V Peklu pri Poljčanah je nemški zdravnik dr. Rizienky, ki kliče svojega psa z imenom »Peter«. Ker si lahko mislimo s kakim namenom je dal čucku to ime, se moramo res čuditi predrznosti tega nemškega privandranca. Tukajšnji nemškutarji, katerih je še precej in se čutijo zopet mogočne, kličejo izzivalno radi psa s tem imenom, če gre kdo mimo o komur vedo, da je naroden. Jamčimo dr. Rizienkemu, da bo mu prišel ta burševski »vic« zelo drago; za take ljudi pri nas ni prostora. Srkbeli bomo da bo Rizienky zginil s čuckom vred, tje kamor spada — v fasilno nemško Avstrijo.

Pekel pri Poljčanah. Hinaus ihr Serben! je zaklical dvema železničarjema ob času vojske v Baumanovi gostilni takratni nemški priganjač in občinski tajnik Opravš, katerega je radi narodnostne nezanesljivosti in pijanosti, odslovil gerent občine g. Vodenik. Prvi čin naših občinskih očetov je bil, da so brez vsacega odborovega sklepa poklicali tega moža na mesto občinskega taj-

nika. S tem činom je osvedočil župan g. Šterk, kaj in na katero stran se nagiba. V pred- in medvojnem času je vihtela svoj bič nad nami nemškutarja klika, sedaj v Jugoslaviji, hočejo ostanke iste falične nemčurske klike zopet vladati v občini s pomočjo naših socialnih demokratov. Opozarjamo našo nar. opozicijo, da v tem pogledu vodi neustrašno boj, proti tej nemčurski nakani. Opravš mora zginiti, li je to prav g. Šterku, Baumanu in Belaku! Razumeli?

Pekel pri Poljčanah. Tukaj nas že dolgo časa razveseljuje s svojo prisotnostjo neki lesotrzec Huberta. Gospoda trpimo iz kulantnosti, kljub temu, da ne ve, ali noče vedeti slovenski ali srbohrvatski, vendar smo pričakovali, da bode vsaj toliko dostojen, pričakovali, da bo toliko dostojen, da ne bo izzival in zaničljivo govoril o našem ljudstvu. V tem Peklu je nekak eldorado za vse tiste, ki mrzijo naš narod in našo državo, prva dolžnost občine je, da take ljudi izžene; kaj išče ta Huberta tukaj? G. Šterk, občinski predstojnik poslušajte se svojih pravic in zavedite se svojih dolžnosti.

Pekel pri Poljčanah. Svoj čas je »Naprej« znil, da si je tukajšnji lesni trgovec gosp. Magerl pridobil milijonsko premoženje z žulji svojih rok. Čudno! tudi njegovi delavci imajo žulje pa niso milijonarji izdaleko ne; marveč siromaki. Siromaki so pa zato, ker jih g. Magerl slabo plačuje. Hvalažno polje bo enkrat posvetiti v mezdne razmere delavstva v tem podjetju. Naši socialni demokrati bi se pač morali zavzeti za ta vprašanja v prvi vrsti, če bi razumevali socialistični program. Ti le naši socialni demokrati mislijo da je socializem in nemškutarstvo isto; in to ni čudo, saj so i oni vzgojeni v duhu poginulega Stajerca, ki je bil edino njih berilo svojčas. Gospodje sodrugi, socialistična ideja je čisto kaj drugega, kakor zabavljanje proti državi, narodnim ljudem in zaščita kapitalistov Magerlovega kalibra.

Kam plovemo? V ptujskem okraju se je zopet pokazal nekdanji eksponent Ornikov pl. Netolizka s soprogo. Z ním vred pa je prišlo veliko število Nemcev na »oddihi«. V Halaolah mrgoli teh nemških agitatorjev, ki so prišli čez mejo s pomočjo ptujkega okrajnega glavarstva. Ni čuda tedaj, če se tu živeči, po Nemčiji hrepeneči Nemci vedo vsak dan oblastneje, kakor, da so že gospodarji lepe naše slovenske zemlje.

Oblast kje si? V gostilni pri Kosu je znani Stanitz na rojstni dan kralja Petra, zabavljal čez državo in vse, kar je jugoslovanskega, ter obljaval vsakogar, ki je prišel v gostilno, z »heil«. V gostilni je bil tudi jugoslovanski častnik. Nikdo ni reagiral na skrajno izzivajoče vedenje Stanitzevo. Vprašamo, kaj ukrene oblast v tem slučaju? Stanitz je bil že kaznovan radi protidržavnega hujskanja, je koncem koncev brezposeln; je bil pred vojno znan pretepač in turner. Ako v takihle slučajih oblast ne bo napravila reda, bo občinstvo prisiljeno seči po samopomoči.

Ptuj — nemškutarjenje. Ptujčani imajo to slabo lastnost, da takoj zataje svoj jezik. Če se le pokaže Nemec ali nemčur med nje, že čivkajo vsi po nemško. Naše narodne dame sede pozno v noč pri glasovirju, ter neusmiljeno udarjajo po njem in pojo blažene nemške skladbe in to ne samo v mestu, tudi okolica je oblagodarjena s tako zavednimi Slovenci in Slovenkami. Poštenemu Slovencu se krči pest, ko vidi krdelo onih, k' bi rade volje še danes podržali svoj uvek skrivljen hrbet nemškim batinam. Poštenega Slovenca je sram, ko gleda vse te z avstrijskim duhom prepojene Jugoslovane. Sami v svojo skledo pljujejo. — Fej!

Vodja ptujkega okr. glavarstva. Minole dni je bil v Ptujju socialdemokratski poslanec Kisovar, da intervenira v zadevi Weissenstein in Schulfink. Prvemu je oblast vzela gostilno, a drugje pa trgovino. Oba prizadeta sta pa — kapitalista. Intervencija je imela uspeh, kajti Kisovar je pri Osterbergerju kazal lastnoročno pismo dr. Pirkmaierja, da se bo zadeva ugodno rešila. Dne 27. julija je dobil Weissenstein dekret,

s katerim se mu dovoljuje, da zopet odpre gostilno. Za trdiko Schulfink pa je Kisovar dobil navodila, kako ima omenjena trdika postopati, da se ji vrne trgovina. Weissenstein kakor Schulfink sta Nemca, oba sta vojna dobičkarja, oba sta bila uverjena, da svojih obrti ne dobita nazaj, kajti Schulfinkova je prodala svojo opravo in živi v Rumuniji; Weissensteinov sin je bil kaznovan radi hujskanja proti državi. In sedaj pa se najde v Jugoslaviji vodja okr. glavarstva, ki spravlja trgovine in obrti, za katere so se potegovali dobri Slovenci, zopet v nemške roke in to v kraju, ki je skrajno ekspoziran, v kraju, kjer nemška hidra že zopet prav krepko dviga svojo glavo. Nočemo delati krivice. Vemo, da »Straža« zamenjava pri napadih na dr. Pirkmaierja, osebe, da dr. Pirkmaierju pripisujejo veliko onega, kar so zagrešile druge osebe po prevratu in ob prevratu, ki pa so danes s politiko kvitirale, te krivde pa mu ne moremo vzeti, da ravno on dovoljuje vsej nemški sodrgi prihod v Jugoslavijo. Ne pozabimo, da smo na meji! Opozorili bi pa še tudi, da se sedaj pri reviziji vzemo obrti vsem onim, ki jih sami ne izvršujejo, vsem onim, ki imajo, kakor Strašil, 3 koncesije. Red povsod!

Mittagszeitung z dne 16. junija je pisala ob prevratu ljubljanske Tonhalle, na kako nesramen način so Slovenci dobili imenovani objekt, oziroma društvo v svoje roke. Piše med drugim doslovno: »Solches treibt

in Laibach das Jugoslavische Gesindel«. O ptujskih slovenskih veljakih ne bo mogla Mittagszeitung tako psati, ker so jim pustili Musikverein! Opozarjamo vlado na Mittagszeitung in na vse one, ki prilajajo z dovoljenjem glavarstva čez mejo špijonnirat za pisanje v Mittagszeitung.

Na ogled je prejelo uredništvo sledeče publikacije Zvezne tiskarne: Ivan Albrecht: *Malenkosti*. Natisnila in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani, »Narodne knjižnice« 28.—29. snopič. Cena broširani knjižici K 28.—. Stefanovič Emil: »Moji zapiski z Dunaja« cena K 10.— broširani knjižici s pošto K 1.— več. Naroča se pri Zvezni tiskarni, Marijin trg 8. v Ljubljani.

Odgovorni urednik H. Sever.
Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Mariborska eskomptna banka

Marior, Aleksandrova ulica števil. 11.

Podružnici: MURSKA SOBOTA in VELIKOVEC.

Prevzema denarne vloge in izvršuje vsakovrstne bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Franc Brumat
Ljubljana

6—12

Vsakovrstno manufakturno
Mestni trg
števil. 25, I. n.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepleškano hišo, naj se obrne edino le na domačo trdiko

Tone Malgaj

13—14

pleskar in ličar

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 6.

Pnevmatike

za avto in kolesa v vseh demizijah, gumijeve predmete, vsakovrstne žice za električno napeljavo, elektrotehnični material in vsakovrstne potrebščine priporočila po najnižjih cenah 11—15

M. KUŠTRIN
Ljubljana

Dunajska cesta št. 20

Telefon števil. 470.

Podružnica: Maribor
Jurčičeva ulica št. 9.



Inseriranje v „Novi

Pravdi“ je najboljši

uspeh za napredek.

Priporočajoč dobro postrežbo, vedno sveže pivo, domača pristna vina in dobro kuhinjo po zelo znižanih cenah, prosim za obilen obisk —
FRANJO STIKLER
Restavracija juž. kolodvor Maribor.

Kapital: 20,000.000 kron.

Rezerve okrog 6,000.000 K.

Slovenska eskomptna banka

LJUBLJANA
Šelenburgova ul. 1.

Interesna skupnost s „Hrvatsko eskomptno banko“ in „Srbsko banko“ v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge - Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut - Eskompt menic, terjatev, faktur - Akreditivi - Borza. 20—5

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg 8 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murški Soboti in Dolnji Lendavi

obrestuje hranilne vloge
in vloge na tekoči račun



4¹ | 0 |
2 | 0



čistih brez odbitka rentnega davka.

Ustanovljen septembra 1919. Prometa v lanskem letu nad 128,000.000 K. Neposredno pod državnim nadzorstvom.